

8 september 2024

Wij van Zuid – de Regenboog

Schriftlezingen Deuteronomium 29 vers 1 t/m 14 en Marcus 10 vers 13 t/m 16

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Je zou onze samenleving kunnen verdelen in drie groepen.

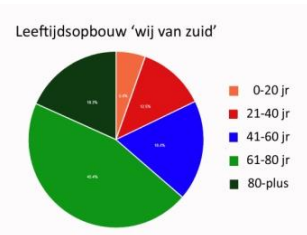
1 Kinderen, scholieren, studenten – nog niet aan het werk.

2 De beroepsbevolking – de mensen die werken of helaas niet kunnen werken maar er wel de leeftijd voor hebben.

3 En de pensionado's – niet meer aan het werk.

Die drie levensfasen zijn grotendeels gescheiden werelden. Een derde van de pensionado's ontmoet nooit iemand onder de 25 jaar. Zelfs het tijdstip waarop je boodschappen doet, hangt samen met je levensfase.

Dan zou je kunnen denken: in de kerk gaat het anders. Daar komen alle leeftijden samen. Maar helaas, dat is niet zo. Althans bij ons in de kerk. We hadden in het voorjaar in het kader van mijn studie hier in de kerk twee intergenerationale ontmoetingsavonden. Een zestiger zei daar: 'Ik kom eigenlijk nauwelijks jongeren tegen, jammer genoeg ook niet in de kerk.' Dat is geen wonder. Kijk maar even naar dit plaatje.

Lichtgroen en donkergroen samen zijn 60 jaar e.o. (tweederde) Rood en lichtoranje, onder de 40 is 18%. (een vijfde) Kinderen (0-20 jr.) 5%. (dat kleine roze/oranje part).

In onze tijd geldt: Jong is in en Oud is out. Oudere mensen worden blij van de aanwezigheid van jongeren, maar die liefde is niet wederzijds...

En dat hoor je terug in de kerk. 'Al die grijze koppies op zondag,' wordt er dan verzucht. Of een beetje bozig: 'Dat hoef je in deze oude gemeente echt niet meer te proberen.' Of, kom ik thuis bij een vrouw van 90 en die zegt: 'Zondag waren er toch een paar kinderen, zag ik.' Het is een beetje mengeling van teleurstelling en hoop, wat ik hoor.

We zijn niet tevreden met de huidige leeftijdsopbouw, dus we proberen wat. 45-minners was een belangrijk issue in het beleidsplan en dus ook in het beroepingswerk. Dat is goed om daar expliciet aandacht voor te hebben, maar je moet je niet blindstaren op leeftijden. Een kerk is niet een verzameling leeftijdsgroepen (al dan niet evenwichtig), kinderoppas, 5G, 75plusverjaardagen, lunchplus, ouderensoos, maar meer een soort familie, lichaam van Christus, volk van God.

We gaan naar Mozes. In gedachten zie ik ze staan: het hele volk samen bijeen, ten overstaan van de HEER. Ze staan er allemaal: de stamhoofden, de oudsten, de schrijver, alle mannen van Israël, en de kinderen, de vrouwen en de arbeidsmigranten.

Ooit was het volk slaaf in Egypte. God de HEER heeft ze bevrijd, met grote tekenen van zijn macht. Veertig jaar lang waren ze op weg in de woestijn. God ging voor hen uit en ze hadden eten, drinken, alles wat ze nodig hadden. Ze leerden dat ze op God konden vertrouwen. Ze zetten de eerste stappen in het beloofde land. En dan is er dit bijzondere moment. Zij zijn ze samen ten overstaan van de HEER, omdat Hij een verbond met ze sluit. God spreekt met ze af: 'Ik ben jullie God en jullie zijn mijn volk.' God belooft hen trouw en vraagt dat zij Hem liefhebben.

Dat is geen afspraak in een achterkamertje met een paar belangrijke mannen. Nee, ze zijn allemaal present: mannen, vrouwen en kinderen, Israëliet en migrant. De kinderen zijn niet naar oppas of nevendienst, die lopen daar gewoon ook tussendoor of zitten de arm van moeder of grote broer. De tieners zijn present, misschien een beetje achteraan samen chillen, maar ze zijn er. Het zal niet muisstil geweest zijn, maar iedereen is doordrongen van het gewicht van dat moment. 'Wij zijn Gods volk en Hij is onze God.' Dat is ook waar het in de kerk om gaat, op zondag en bij al het andere.

Laten we nu die twee plaatjes eens naast elkaar leggen: het hele volk voor Gods aangezicht en onze kerk met die leeftijdsgroepen die elkaar maar mondjesmaat echt spreken. Het studieproject heeft mijn ogen ervoor geopend dat we als kerk niet een soort supermarkt zijn met een zo gevarieerd mogelijk aanbod zo dat iedereen bij ons komt winkelen. Wij staan samen, met alle leeftijden, voor Gods aangezicht. Hij is onze God en wij zijn mensen.

Helemaal waar, maar zo beleven we het heel vaak niet. Hoe worden we ons er meer van bewust dat we dat we één volk van God zijn en niet een serie activiteiten voor jong en oud? Ik ben trouwens ook heel erg tegen die terminologie 'jong en oud.' Ik zie dan allemaal drukke 'middenmensen' dingen doen voor oude en jonge mensen. Die 'middenmensen' horen er sowieso bij, maar dat oud en jong ook meedoet, verdient speciale vermelding. Ik zou liever zeggen 'alle leeftijden.'

Oefenen in 'kerk zijn van alle leeftijden.' Dat doen we op het moment dat we samen de kerkdienst beginnen. Met de kinderen. Samen staan we ten overstaan van de HEER onze God. Dan gaat het niet meer over welke woorden we gebruiken en of we een Psalm zingen of een opwekkingslied. We zijn samen voor God. Ik denk dat we dat het meest beleven bij de zegen aan het eind. Iedereen is doordrongen van het gewicht van dat moment. Ook de kinderopas met de baby op haar arm en die 90-jarige vrouw thuis die via YouTube de dienst volgt met haar kleindochter die bij haar is.

Kerk zijn van alle leeftijden oefenen we ook op de grote feestdagen: op kerstmorgen en paasmorgen. Dan luisteren we samen met de kinderen naar het evangelie. Dat is niet zomaar iets leuks omdat het feest is. Het is de uiting van een principe: samen staan we onder het beslag van dat ene evangelie. Om allerlei praktische redenen doen de kinderen dat meestal in een eigen ruimte. Maar het is datzelfde woord van God waarin we staan.

En het gaat nu de hele tijd over kerkdiensten. Maar samen zoeken in een speurtocht (startzondag) is ook oefenen in kerk zijn voor alle leeftijden. En wat te denken van samen eten: als er een feestje is of bij Lunchplus of bij de start van het nieuwe seizoen. Onze kinderen kijken leuk terug op barbecues en kampeerweekenden met de kerk. Zoals je in de familie samen een verjaardag kunt vieren, zo kun je ook in de kerk samen vieren dat God onze God is en wij zijn mensen.

Nog één ding over alle leeftijden op zondagmorgen. Heb je ook dat laatste zinnetje van de Deuteronomiumlezing gehoord? God sluit dat verbond niet alleen met wie daar aanwezig zijn *maar ook met wie er (nog) niet zijn.* (vs14) Over wie gaat dat? Ik denk dat de schrijver van Deuteronomium het hier heeft over de latere lezers van het Bijbelboek heeft. Ook over ons. Maar vandaag hoor ik hier ook in onze kinderen en kleinkinderen die geen kerkgangers zijn maar wel opgegroeid zijn met geloof, vaak ook gedoopt. Die zouden we best wat meer zichtbaar mogen maken. Vorige gemeente kaarsjes aansteken bij voorbede.

Geregeld was er één van de oudere gemeenteleden die speciaal naar de kerk kwam om een kaarsje aan te steken voor een zoon die ging trouwen of kleinkind wat geboren was. Ook zorgen rond ziekte van kinderen werden in de gemeente gedeeld. Vaak kenden de andere gemeenteleden die kinderen wel. Wij zitten hier, maar er hoort een hele wolk van kinderen en kleinkinderen bij ons. Die zijn onzichtbaar, tenzij we hen in gedachten en gebeden meenemen, en soms ook in 't echt, zoals op kerstavond. Dus: voel je vrij om het in het voorbedenboek te schrijven als er iets met ze is.

We hebben het er tot nu toe vooral over dát we bij elkaar horen. Nu gaan we inzoomen op wat je elkaar te geven hebt als mensen van verschillende leeftijden.

Hoe is het eigenlijk gekomen dat we de neiging hebben om die leeftijdsgroepen allemaal apart te bedienen? Er was een tijd waarin school alleen iets was voor een paar rijke mensen. Gewone kinderen draaiden mee in de familie, werkten op het land en zorgden voor de kleintjes en leerden van volwassenen om hen heen wat ze moesten weten. In de 19^e eeuw veranderde dat om allerlei redenen. Uiteindelijk kwam er leerplicht en gingen alle kinderen voor langere tijd naar school. Toen werd er ook over nagedacht hoe je die kinderen zo goed mogelijk van alles bij bracht. Ontwikkelingspsychologie en pedagogiek ontstonden. We ontdekten dat kinderen van verschillende leeftijden op verschillende manieren leren. En er groeide een verfijnd bouwwerk om kinderen per leeftijdsgroep – en later ook per denk- en werkniveau - zo goed mogelijk te onderwijzen.

Als kerken haakten we daarop aan. Zondagschool, nevendienst, jeugdwerk. Het heeft veel goeds gebracht. De doelgroepen werden steeds verfijnder, ook door toegenomen individualisme. Kerkleden werden steeds meer consumenten die we zo goed mogelijk moesten bedienen. In een kerk met veel kinderen had je vier leeftijdsgroepen nevendienst. Want een kind van 4 heeft andere behoeftes als één van 11. Maar iedere overstap werd een mogelijk afhaakpunt. Menig gezin is uit de kerk verdwenen toen hun jongste kind de nevendienst was ontgroeid.

Hier staan we nu. Op scholen wordt tot het uiterste gestreefd naar passend onderwijs voor ieder kind. Eigen tempo, eigen niveau. En in de kerk zouden we dat ook wel willen, maar we draaien vast. Eén tiener is geen groep. En wat nu als je 2 kinderen in de nevendienst hebt, één van 4 en één van 11... We draaien vast. Of gaan we iets herontdekken? Namelijk dat juist iemand van een andere leeftijd jou wat te zeggen kan hebben. Tijd om naar het evangelie te kijken.

In Jezus' dagen waren kinderen geen prinsen en prinsessen. Ze waren volkomen onbelangrijk. Het was een zegen om kinderen te krijgen, maar ze telden pas mee als ze volwassen waren. Jezus zet die verhoudingen totaal op zijn kop. Hij zegt:

'Het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij.' (vs.14) Dus een kind is niet iemand-die het-nog-niet-weet, laat staan de kerk van de toekomst. Een kind is juist zoals het nu is – een kind - bijzonder geschikt voor het koninkrijk. Daarom dopen we in onze kerk kinderen, baby's zelfs. Kinderen zijn voluit lid van de gemeente, ze horen bij Gods volk, bij de familie die kerk heet. Niet omdat kinderen zo schattig zijn, maar Een kind kan zijn handen ophouden en ontvangen. Een kind kan onbekommerd liefde aanvaarden als dat hem/haar gegeven wordt. Jezus zegt ook: *'Wie niet als een kind het koninkrijk ontvangt, zal er zeker niet binnengaan.'* (vs.15) Wij denken dat we kinderen van alles leren moeten, en dat is ook zo, maar laten we beseffen dat wij ook iets moeten leren, van de kinderen, namelijk het koninkrijk ontvangen in plaats van verdienen en bouwen en ... Jezus sluit de kinderen niet op in een doelgroep maar hij stelt ze ten voorbeeld aan andere generaties. Op een totaal andere manier dan je zou denken.

Natuurlijk moeten ouders gewoon opvoeden. Maar leven met God is iets wat je met elkaar doet en van elkaar leert. En het zijn niet per se volwassenen die daarin het beste zijn.

Soms krijg je in het geloof lessen vanuit een hoek waar je het niet verwacht. Bij de twee ontmoetingsavonden die ik in het kader van de studie heb georganiseerd, hebben we dat ook gemerkt. Zo viel het de ouderen op hoe gemotiveerd de aanwezige jongeren waren in het geloof. 'De jongere lijkt meer overtuigd van de genadegave dan ikzelf,' zei een oudere.

Ander voorbeeld komt van een vriendin van me uit een vorige gemeente. Zij is niet zo'n kerkganger meer. Maar haar dochter (30 jaar) werd ouderling en die zei: 'Mam, als ik dienst heb in de kerk, kom jij dan ook?' De vriendin vertelt het ons en zegt: 'Ja, dan kan ik toch geen nee zeggen. We hebben haar zelf laten dopen...' Als het gaat over 'leven met God' kun je altijd iets leren van een ander, ongeacht leeftijd en ervaring.

Conclusie: In de kerk zijn we aan elkaar gegeven. Denk maar aan dat volk voor God. We horen bij elkaar. Niet als een verzameling doelgroepen onder één dak, maar als een familie. Jezus vergelijkt zijn volgelingen ook met een familie: Wie is mijn moeder, wie is mijn broer of zus? Ieder die de wil doet van mijn hemelse Vader die is mijn moeder, broer of zus. Je familie kies je niet uit. Je zou wel zo'n leuke familie als Trinity willen hebben... (ook niet de hele werkelijkheid) Ook onze kerkfamilie kiezen we niet uit. Zoveel kinderen, zoveel tieners, beetje gemengd qua nationaliteit, balans mannen/vrouwen. Hoewel... De eerlijkheid gebiedt om te zeggen dat mensen wel degelijk kiezen als het over kerk gaat. Daarbij is leeftijdsopbouw soms een factor. Zo ontstaan er kerken vol jonge mensen en kerken van 60-plussers. Dat laten we nu even rusten.

Wij horen bij deze kerk. Wij zijn elkaar gegeven om samen te leven met God. We hebben elkaar te ontvangen zoals we zijn. Met die ongelijk verdeeld taart. OK, weten we dat. Dat is eigenlijk een open deur. Maar wat gaan wij ermee doen? Daar zit de uitdaging.

Uit dat onderzoekje wat ik gedaan heb, sprong één ding heel duidelijk eruit. Het is gaaf en verrijkend en leerzaam en hartverwarmend om met mensen van verschillende leeftijden echt met elkaar te praten en elkaar ontmoeten. Gelijkwaardig.

Gevoelsmatig hebben we de neiging om vooral te praten met leeftijdsgenoten. Je begrijpt elkaar, loopt tegen dezelfde dingen aan, denk je. Wij hebben gemerkt dat als het over je in het weg in het geloof gaat, we helemaal niet zo verschillend zijn. Dat je in je geloof een soort golfbewegingen hebt, momenten waarop je er intensief mee bezig bent en periodes dat het wat verder weg is, herkennen we allemaal, of je nu 30 of 80 bent. Dat je wel eens twijfelt, gaat niet over als je ouder wordt, misschien wordt het zelfs meer, merkten we. Geloven is een zoektocht, en dat blijft het, je leven lang. Vandaar ons jaarthema: Op zoek. Als het over je weg met God gaat, lijken we op elkaar, wat je leeftijd ook is.

Dus je moet niet denken dat je alleen met iemand van je eigen leeftijd kan praten in de kerk. Stap eens op iemand anders af. Denk niet: 'Ze zien me aankomen, zo'n oude man...' Of: 'Die oudere vrouw begrijpt toch niet waar ik mee bezig ben.' We staan allemaal ten overstaan van God. We zijn allemaal kinderen van het verbond.

Praat met elkaar en luister! Gelijkwaardig. Dat is heel belangrijk. Niemand moet denken dat-ie het beter weet. Geen pretenties. Denk aan Jezus en dat kind.... Juist degene van wie je het niet verwacht kan jou helpen om het koninkrijk van God binnen te gaan.

Amen.